

VUZF UNIVERSITY OF FINANCE, BUSINESS AND
ENTREPRENEURSHIP

**ЗМІСТ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ФІЛОЛОГІВ**

**THE CONTENT OF PHILOLOGICAL
EDUCATION IN THE SYSTEM OF ENGLISH
TEACHERS AND PHILOLOGISTS
PROFESSIONAL TRAINING**

Monograph

Sofia 2020

VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship
Publishing House “St. Grigorii Bogoslov”

Chief Editor: Assoc. Prof. Dr. Grigorii Vazov
Deputy Chief Editor: Assoc. Prof. Dr. Radostin Vazov

Members:

Prof. Doctor of Economic Sciences Metodi Hristov, Prof. Dr. Radoslaw Grabowski, Prof. Dr. Daniela Bobeva, Prof. Dr. Emilia Milanova, Prof. Dr. Virginia Zhelyazkova, Prof. Dr. Grigor Dimitrov, Assoc. Prof. Dr. Yakim Kitanov, Assoc. Prof. Dr. Desislava Yosifova, Assoc. Prof. Dr. Stanislav Dimitrov, Assoc. Prof. Dr. Krassimir Todorov, Assoc. Prof. Dr. Daniela Ilieva

Recommended for publication by the Editorial Board of the VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship, December 2020

Reviewers:

Igor Britchenko – Doctor of Economics, Professor, Department of Finance, VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship, Sofia, Bulgaria

Tetiana Cherniavska – Doctor in Economics, Professor at the State University of Applied Sciences in Konin, Konin, Poland

Maksym Bezpartochnyi – Doctor of Economics, Professor at the Department of Economics and Marketing, National Aerospace University named after N. Zhukovsky “Kharkiv Aviation Institute”, Kharkiv, Ukraine

The content of philological education in the system of english teachers and philologists professional training: monograph / Ed. Yuliya Fedorova. Sofia: VUZF Publishing House “St. Grigorii Bogoslov”, 2020. – pp. 294, illus., tabs., bibls.

Authors are responsible for content of the materials.

© Collective of Authors, 2020
© VUZF Publishing House “St. Grigorii Bogoslov”, 2020

ISBN 978-954-8590-91-4

**Організаційно-педагогічні умови використання
технологій дистанційного навчання для формування
інформаційно-освітнього середовища закладу
загальної середньої освіти**

Нетребя М.

Стьопін М.

Кожна форма дистанційного навчання має багату історію розвитку, починаючи від друкованих засобів та навчального телебачення до інтерактивних Інтернет-технологій сьогодення. Першою формою дистанційної роботи вважають заочні навчальні курси, які виникли в країнах Європи та проіснували до середини минулого сторіччя, коли популярними стали навчальні теле- та радіокурси.

За словами Маргарет Камбре, в кінці 1950-х і початку 1960-х років, технологія телевізійного виробництва навчальних курсів в значній мірі обмежувалася студійними та прямими трансляціями майстер-класів провідних фахівців на широку аудиторію. На жаль, вчителі, які були експертами в своєму предметі не обов'язково були найкращими телеведучими і саме тому, через нудний формат було важко утримати інтерес аудиторії. На початку 1970-х років, акценти змістились і вчителів стали розміщувати в класі, щоб вони орієнтувалися на конкретну аудиторію. Це мало негативний ефект, оскільки телебачення, яке не пов'язано із шкільною роботою, збагачувалось за рахунок закладів освіти. Така тенденція змінилася в кінці 1970-х років, коли телевізійні компанії почали професійно розробляти та випускати до ефіру навчальні телесеріали з тих предметів, який на той час не викладалися, але вважалися важливим доповненням до навчальної програми в класі. На початку 1990-х з'являються тенденції розвитку мультикультуралізму, підтримки гуманітарних та міжнародних цінностей у дистанційному навчанні.

Основним недоліком радіо і телевізійного мовлення для навчання була відсутність двохлінійного каналу зв'язку між учителем та учнем. З часом все більш складні інтерактивні

комунікаційні технології ставали доступними; ці технології почали широко використовуватись у центрах дистанційної освіти [Глазунова, Морзе, 2016].

На теперішній час найбільш популярними засобами комунікації з використанням персонального комп'ютера є електронна пошта (E-mail), соціальні мережі та месенджери, блоги, влоги, хмарні технології.

Дистанційне навчання займає в сучасній освітній системі міцні позиції, органічно доповнюючи аудиторне навчання та різноманітні очні тренінги та курси. Електронне навчання активно використовується як у навчальних закладах, так і на підприємствах та, за даними IDC (International Data Corporation), за ступенем популярності воно вже наздоганяє традиційне. Провідні світові аналітичні компанії вважають, що дистанційна освіта має велике майбутнє і стверджують, що світовий ринок систем дистанційного навчання є джерелом великих можливостей для продавців та інвесторів. У багатьох світових закладах вищої освіти створені навчальні портали та центри дистанційної освіти, що дозволяють пройти дистанційне навчання з отриманням відповідного диплома; активно розвиваються корпоративні навчальні центри компаній і державних структур, а річний дохід на ринку систем управління навчанням в ряді країн обчислюється вже в мільярдах доларів [Baklouti].

В останнє десятиліття відбулися значні зміни на ринку праці: зросли вимоги до персоналу, практично у всі сфери діяльності почали широко впроваджуватися ІТ-технології, а сам персонал став більш мобільним. Подібні зміни зумовили необхідність створення умов для безперервної, швидкої, гнучкої, і одночасно високоякісної підготовки кадрів, і оскільки традиційні системи навчання не здатні відповідати даним потребам, знадобився пошук альтернативних систем.

Відповідно до Концепції розвитку дистанційної освіти України передбачено забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження у навчально-виховний процес новітніх педагогічних технологій та науково-

методичних досягнень, створення нової системи інформаційного забезпечення освіти, входження України у трансконтинентальну систему комп'ютерної інформації

Одна з найактуальніших переваг дистанційного навчання – це можливість організувати освітній процес на тимчасово непідконтрольних територіях та забезпечення реалізації права громадян України з обмеженими можливостями на здобуття освіти [Стьопін, 2016, с. 75-77].

Наступною важливою перевагою дистанційного навчання є його велика ефективність. Згідно з даними Cedar Group, час навчання скорочується в цьому випадку на 35-45 %, а швидкість запам'ятовування матеріалу зростає на 15-25 %. Проте слід зазначити, що дана перевага працює не завжди – все залежить від матеріалу, який вивчається та від методу його подачі. Наприклад, проблематично опанувати правильну вимову, вивчаючи іноземні мови дистанційно і не маючи достатньої розмовної практики: якщо граматику мови можна освоїти дистанційно, то для достатнього оволодіння навичками усної мови необхідною умовою є спілкування учня та вчителя в режимі реального часу [Ибрагимов, 2005, с. 78].

Розвиток світового ринку дистанційного навчання триває досить активно, цьому сприяє, з одного боку, підвищення попиту на освітні послуги, а з іншого – розвиток інформаційних технологій і зростання числа користувачів мережі Інтернет.

Найбільша кількість сьогоденних споживачів e-learning продуктів сконцентровано в США і Канаді, а серед європейських країн – у Великобританії, за якою слідують Німеччина, Італія і Франція. У США дистанційне навчання пропонують більш 200 університетів і тисячі коледжів та старших шкіл, а кількість курсів он-лайн збільшується приблизно на 30-40 % щорічно. У Великобританії різноманітні дистанційні програми пропонують понад 50 університетів та більшість коледжів [Щербина, 2014, с. 35].

Зростання популярності електронного навчання є відносно стабільним. Так, в США, згідно з останнім звітом аналітичної компанії SloanConsortium, переважна більшість з

розглянутих навчальних закладів підтвердили зростання числа учнів, які обирають один або більше дистанційних курсів. Кількість керівників навчальних закладів, які визнають перспективність дистанційного навчання, також зростає, хоча і повільніше – в США за три роки вона збільшилася з 48,8 до 56%, а кількість опонентів при цьому залишилася практично незмінною.

Всього у світі, за даними компанії BrandonHall, на кінець 2018 року було близько 300 млн. слухачів різних e-learning-програм, а загальний обсяг ринку дистанційного навчання склав 29 млрд. доларів. На початок 2019 року кількість слухачів дистанційних курсів зросла до 430 млн., а загальний обсяг світового ринку електронного навчання, за попередніми оцінками Gartner, досяг 336 млрд. доларів.

Згідно з прогнозами, позитивна динаміка на світовому ринку e-learning збережеться і в 2020-2021 роках – за даними компанії Bersin&Associates, обсяги дистанційного навчання в 77% компаній збільшаться, а в решті залишаться приблизно на тому ж рівні. Продовжиться зростання обсягів використання дистанційного навчання і в сфері освіти, хоча темпи, на думку ряду аналітиків, дещо знизяться.

Згідно з даними аналітичної компанії «Асоціація ІТ України», в Україні на даний час можливість здобуття освіти дистанційним шляхом надають близько 40% закладів вищої освіти. Провідні українські ЗВО і великі навчальні центри (КНУ ім. Т.Г. Шевченка, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Центр дистанційного навчання «Крок» та ін.) пропонують все більшу кількість дистанційних курсів за різноманітними предметними спрямуваннями, йде активний процес локалізації зарубіжного контенту від провідних постачальників, розробляються українські дистанційні курси.

Ситуація із закладами загальної середньої освіти, наразі, є дещо складнішою, оскільки на теперішній час в Донецькій області є 10 базових закладів, які у повній мірі впроваджують дистанційне навчання для учнів з тимчасово непідконтрольних

Україні територій [Про внесення змін до наказу директора департаменту освіти і науки облдержадміністрації].

Недостатня кількість таких закладів привела до того, що дистанційні класи наразі є переповненими (понад 90 учнів у деяких класах), кваліфіковані вчителі працюють з перевантаженням, у деяких ЗЗСО робота у дистанційних класах навіть не входить до навчального навантаження вчителя, що свідчить про недостатній рівень організації інформаційно-освітнього середовища, про низьку кваліфікацію менеджерів освіти в цій галузі.

Загострення ситуації відбулося на початку 2020 року у зв'язку з пандемією коронавірусу COVID-19, коли керівництво Міністерства освіти та науки України, освітніх департаментів та освітніх округів, закладів загальної середньої освіти виявилось неспроможним організувати в швидкий проміжок часу ефективний процес дистанційного навчання. З початку карантину не було чітких управлінських рішень на державному рівні, обов'язкових для виконання всіма учасниками навчально-виховного процесу, переважна більшість постанов МОН мала рекомендаційний характер, не було чітко встановлено характер та обсяги відповідальності посадових осіб. Тільки в квітні було організовано асинхронне навчання на YouTube каналі Міністерства освіти та науки України та на деяких регіональних каналах. Це рішення сколихнуло соціальні мережі та викликало безліч дискусій стосовно того, чи можна вважати таке навчання дистанційним, яке місце в ньому посідає вчитель, та де полягає розмежування зон відповідальності батьків, учнів та адміністрації школи.

На наш погляд, ситуація не вийшла б з під контролю, якби, по-перше, у повній мірі були б реалізовані положення Концепції розвитку дистанційної освіти, затвердженої ще 20 грудня 2000 року, а саме:

- ✓ формування нормативно-правового, організаційного, навчально-методичного, інформаційно-телекомунікаційного, матеріально-технічного, кадрового, економічного та фінансового забезпечення, впровадження та розвитку як

дистанційної освіти, так і дистанційного навчання за окремими курсами або блоками курсів;

- ✓ організація та розвиток дистанційної освіти за будь-якими напрямками підготовки фахівців: гуманітарної, економічної, юридичної, природничої, інженерної, військової, аграрної тощо;
- ✓ застосування дистанційних технологій не тільки в дистанційній освіті, а й в усіх формах навчання: очній, заочній, екстернаті;
- ✓ впровадження технологій дистанційного навчання на всіх рівнях як повної освіти (середньої, професійно-технічної, довузівської, вищої та післядипломної), так і навчання за окремими курсами або блоками курсів;
- ✓ забезпечення професійної підготовки та психологічної підтримки за допомогою дистанційного навчання соціально-незахищених груп населення: безробітних; осіб з фізичними вадами: осіб, що позбавлені волі; військовослужбовців строкової служби тощо;
- ✓ забезпечення професійної орієнтації та самовизначення для майбутніх фахівців;
- ✓ використання технологій дистанційного навчання для перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері підприємництва; державного та муніципального управління, митної та податкової служб, фінансово-банківської системи; викладачів середніх шкіл, професійно-технічних і вищих навчальних закладів тощо;
- ✓ створення державної електронної бібліотеки дистанційних курсів (нормативних дисциплін);
- ✓ удосконалення і розвиток телекомунікаційної інфраструктури для реалізації технологій дистанційної освіти, включаючи розвиток мережі УРАН – телекомунікаційної мережі для установ науки і освіти України з доступом до Інтернет.
- ✓ інтеграція СДО у світову систему сучасної освіти;

- ✓ прискорення експорту новітніх дистанційних технологій за кордон з метою зміцнення економічної бази і підвищення авторитету освіти України на міжнародній арені.

По-друге, процес прийняття управлінських рішень стосовно організації дистанційного навчання на період карантину на території всієї держави в умовах надзвичайної ситуації був би централізованим (визначення єдиних форм та методів роботи, призначення конкретних виконавців з організації робіт, встановлення єдиних термінів виконання, форм контролю та зазначення видів відповідальності).

Таким чином, з введенням карантину основним завданням для вчителя, який вже у шкільних стінах здійснив велику роботу щодо налагодження комунікацій з учнями, стало підібрати ефективні форми роботи та зручні платформи в мережі Інтернет [Дьоміна, 2007]. Проте, така ситуація була б неможливою, за умови функціонування в закладі загальної середньої освіти ефективного інформаційно-освітнього середовища, яке мало б містити в собі єдину для всього навчального закладу платформу для роботи, створені за єдиним зразком навчальні курси, інструменти для синхронної та асинхронної комунікації.

Згідно з прогнозами фахівців з агенції American Educational Research Association, у майбутньому, а точніше до 2025 року, дві третини всього навчання в світі буде здійснюватися дистанційно. На нашу думку, даний прогноз для України слід варто вважати занадто оптимістичним, адже в нашій країні існує дуже серйозна проблема розриву у навчальних досягненнях через різне соціально-економічне становище дітей. Як показало міжнародне моніторингове дослідження PISA, діти з бідних та менш освічених родин, які мешкають у селах, відстають від своїх однолітків, що мають кращі стартові умови, на 2-3 роки навчання [Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018]. Карантин може поглибити цей розрив, особливо вкупі з урізанням бюджету на програму ремонту та переоснащення шкіл. Також, ще одним вразливим місцем української освіти є

неготовність працювати дистанційно. Проте не підлягає сумніву, що електронне навчання стане гідною альтернативою традиційному і в окремих сферах, насамперед в корпоративній та державній, йому будуть віддавати перевагу, оскільки це єдиний спосіб швидкого навчання за мінімальних витрат.

В освітній сфері, так само як і в комерційних навчальних центрах, дистанційне навчання продовжить доповнювати традиційний очний варіант навчання, і в більшості випадків найбільш доцільним залишиться змішане навчання, коли частина курсів, залежно від їх специфіки, вивчається традиційним чином, а інша – дистанційно.

Серед чинників, які стримують темпи розвитку ринку дистанційного навчання, на нашу думку, можна зазначити низьку кількість та якість україномовного освітнього електронного контенту, потреба в якому у навчальних закладів є дуже високою. Ще однією серйозною перешкодою для регіонів можна вважати недостатньо розвинену інфраструктуру закладів освіти (відсутність сучасних комп'ютерів, високошвидкісного доступу до мережі Інтернет, низька якість покриття мобільного зв'язку).

Сьогодні в світі вимальовуються чотири великі мети освіти: економічна, соціальна, культурна та особиста. У цьому контексті актуалізується проблема, пов'язана з тим, як розвивати в учнях здібності та здатність ефективної життєдіяльності та професійного становлення, ефективної комунікації в суспільстві. Останнім часом виникли освітні концепції, пов'язані з інформаційними технологіями. Видання *Educational Technology and Mobile Learning* подає низку стратегій, які є актуальними сьогодні й будуть пріоритетними в найближчі роки, належне місце серед яких посідає синхронне та асинхронне навчання [Romrell, Kidder, Wood, 2014]. Синхронне навчання робить можливим імітування звичайного навчального процесу, адже інформація від вчителя до учня та у зворотному напрямку передається через аудіо- й відео-зображення, а спілкування здійснюється в режимі реального часу. Заняття, обговорення та презентації відбуваються у певний час,

визначений вчителем, таким чином, всі учні, які бажають взяти участь у них, мають бути он-лайн у певний час. Синхронне навчання подібне до класичної моделі навчання, і відрізняється лише тим, що учасники он-лайн сесії зазвичай знаходяться на відстані один від одного [Ковальчук, 2017].

На відміну від синхронного навчання, асинхронне навчання передбачає роботу викладача й учня в різний час. Комунікація учня й викладача, передача інформації здійснюється шляхом використання електронної пошти, аудіо-та відеозаписів тощо.

Асинхронні класи проводяться за принципом, коли вчителі розміщують навчальний матеріал, тести та завдання, доступ до яких може бути здійснений у будь-який зручний час. Учням може бути запропоновано також часовий інтервал протягом якого вони мають вийти для навчання в Інтернет, але вони мають бути вільні у виборі цього часу. Завданням вчителя за такої форми навчання є забезпечення доступу до всіх можливих матеріалів для підготовки у зручний для учня час.

Ефективне впровадження сучасних технологій для реалізації принципів синхронної і асинхронної комунікації з учнями можливе лише за умови використання наступних засобів:

- ✓ засоби надання навчального матеріалу учню;
- ✓ засоби контролю успішності учня;
- ✓ засоби консультації учня з викладачем;
- ✓ засоби інтерактивної співпраці вчителя й учня;
- ✓ засоби для швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

У системі дистанційного навчання виділені чотири типи суб'єктів:

1. Учень, студент, слухач – той, хто навчається.
2. Тьютор, учитель – той, хто навчає.
3. Організатор – той, хто планує навчальну діяльність, розробляє програми навчання, займається розподілом учнів за

групами та формуванням навчального навантаження для тьюторів, розв'язує організаційні питання.

4. Адміністратор – той, хто забезпечує стабільне функціонування системи, розв'язує технічні питання, слідкує за статистикою роботи системи. Усі нормативно-правові аспекти організації процесу дистанційного навчання описані в «Положенні про дистанційне навчання» [Про затвердження Положення про дистанційне навчання].

Сучасна всесвітня мережа Інтернет є досить складною системою, що складається з безлічі сервісів, які умовно можна поділити на:

1). *інформаційні* (пошукові системи, тематичні сайти, електронні словники, підручники, енциклопедії, періодика, відео, аудіо, фото і т.д.);

2). *комунікативні* (засоби миттєвої передачі повідомлень (Yahoo Messenger, Skype, ICQ), чати; текстові та аудіофоруми (Vaestro, Chinswing); електронна пошта, аудіопочта (Gmail, Audacity, HandyBits); блоги (Blogger, Edublogs), аудіоблоги / подкасти (Podomatic, Odeo), Вікі (Wikispaces, PBwiki); віртуальні офіси / класи (Alado, Elluminate, TappedIn) з функціями текстового чату, аудіо- та відеозв'язку і сервісом *Whiteboard*, що дозволяють проводити віртуальні уроки та інтерактивні конференції) [Микитюк, 2014, с. 112].

Таким чином, основним завданням для тьютора, крім складання навчальної програми, буде підбір таких сервісів, які б в повній мірі могли реалізувати цілі та завдання навчання та стимулювали б інтерес учня до навчального процесу. Серед таких сервісів можна зазначити:

1. **LMS Moodle** (Learning management system – система керування навчанням) яку можна безкоштовно налаштувати на вебсервісі <https://www.gnomio.com/> або використовувати на власному сервері закладу. Особливість цієї системи полягає у тому, що вона дозволяє в повному обсязі сформувати інформаційно-освітнє середовище закладу загальної середньої освіти на власному навчальному порталі. Безперечною

перевагою є можливість керувати системою за допомоги мобільного додатку.

2. Google Classroom (<https://classroom.google.com/>) – безкоштовний сервіс Google, за допомогою якого можна організувати дистанційне навчання з використанням сервісів Google (Диск, Форми, Документи, Таблиці, Презентації, Blogger, Youtube, Hangouts). Google Classroom – безкоштовний сервіс, яким може скористатися кожен, хто має обліковий запис у Google.

3. Спільнота Classtime в Україні, яка підтримує вчителів та заклади освіти, яка проводить вебінари для професійного розвитку вчителів та опрацювання сценаріїв дистанційного навчання, надає практичні приклади та поради щодо використання Classtime для віртуального навчання (у поєднанні з іншими технологіями, такими як Skype, Google Classroom тощо), надає безкоштовний доступ до функцій Classtime Premium для вчителів.

4. Zoom– це сервіс для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку, який дозволяє організовувати конференції та вебсемінари для різної кількості користувачів і спікерів (залежить від тарифного плану), організовувати спільні чати для листування й обміну матеріалами (як загальні, так і приватні), проводити онлайн-конференції з відеозв'язком високої якості та запрошувати до 100 учасників, записувати як свої звернення, так і спільні розмови, під час конференцій та семінарів спікер має можливість демонструвати матеріали на робочому столі свого ПК, смартфона чи планшета. Серед чисельних переваг сервісу слід зазначити можливість планування та запрошення учасників заздалегідь та безперечно високу якість та надійність зв'язку.

5. DingTalk– це більш простий (порівняно із Zoom) сервіс для відеозв'язку та дистанційного навчання, який є повністю безкоштовним. Для користування потрібно завантажити програму на смартфон, планшет чи ПК. Серед недоліків слід зазначити відсутність української локалізації.

Цей сервіс дозволяє спілкуватися письмово в особистому чи груповому чаті, у чаті створювати завдання, для

якого є можливість встановлювати терміни виконання, є можливість організації відеоконференції.

6. Classdojo— це сервіс, розроблений для покращення комунікації адміністрації, учителів, батьків та учнів. Сервіс Classdojo буде максимально цікавим для дітей молодшого і середнього шкільного віку. Для кожного учня використовується окрема анімована аватарка, яка радіє, коли учень отримує похвалу від учителя і сумує, коли ставлять негативну оцінку.

Перелік додаткових вебпорталів та сервісів для створення навчального цифрового контенту (див.таблицю 1).

Таблиця 1.

**ДОДАТКОВІ ВЕБПОРТАЛИ ТА СЕРВІСИ ДЛЯ
СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ**

№	Назва	Посилання на сервіс	Опис
1.	Консультаційний пункт для педагогічних працівників, які опікуються дистанційною освітою	http://e-school-ippo.blogspot.com/	Блог з питань розробки й реалізації дистанційної освіти школярів у Донецькій області
2.	Дистанційна підтримка освіти школярів	https://disted.edu.vn.ua	Репозитарій начальних ресурсів
3.	Освітній проект «На урок» для вчителів	https://naurok.com.ua/	Платформа для обміну досвідом на навчальними матеріалами
4.	iLearn	https://ilearn.org.ua/	Проект підтримки дистанційного навчання від ГС «Освіторія»
5.	Дистанційне навчання в школі	https://eschool.dn.ua/local/staticpage/view.php?page=resources	Репозитарій корисних освітніх ресурсів
6.	Віртуальна інтерактивна	http://padlet.com/	Майданчик для групової роботи для

	дошка Padlet		проведення «мозкового штурму», узагальнення та систематизації знань, рефлексії; для розміщення навчальної інформації, практичних завдань; для організації спільного онлайн виконання домашнього завдання; для розміщення ідей проєктів та їхнього онлайн обговорення; як інструмент організації спільної діяльності учнів.
7.	Платформа Kahoot	https://kahoot.com/	Платформа для створення вікторин, тестів, дидактичних ігор. Сервіс може бути використано для перевірки знань учнів. Учні можуть виконувати завдання на будь-якому пристрої, що має доступ до Інтернету – смартфон, планшет тощо. Учитель може поставити бали за правильність та швидкість виконання.
8.	Платформа LearningApps	https://learningapps.org/	Конструктор для розробки завдань з різних предметних галузей для використання як на уроках, так і в позаурочний час. Крім того, Learningapps.org надає можливість дистанційного навчання кожному вчителю, адже дозволяє створити набір класів у

			власному акаунті, ввести дані про учнів, їх профілі, задати пароль для входу та розміщувати вправи для виконання.
9.	Сервіс Mentimeter	https://www.mentimeter.com/	Не персоніфікований сервіс для створення та проведення опитувань. Використовується для отримання фідбеку під час проведення занять.

Таким чином, слід зазначити, що сучасні менеджери освіти, директори ЗЗСО, вчителі-тьютори мають достатньо широкий перелік інструментів для організації інформаційно-освітнього середовища, однак, постає проблема вдалого вибору методів та засобів для його ефективного функціонування. Одним з таких засобів для ефективної організації ІОС вважають веб-сайт закладу загальної середньої освіти.

З огляду на практику закладів освіти України **мета** сайту – формування інформаційно-освітнього середовища закладу освіти.

Завданнями сайту є:

- ✓ презентація закладу освіти в мережі Інтернет;
- ✓ інформування про особливості закладу, освітні стандарти, навчальні програми та плани, запроваджені в освітньому процесі, загальні відомості про педагогічний колектив, історію, досягнення тощо;
- ✓ забезпечення відкритості діяльності закладу освіти та висвітлення його діяльності в мережі Інтернет;
- ✓ інформаційно-освітнє забезпечення діяльності учасників та учасниць освітнього процесу, зокрема доступу до необхідних інформаційних та освітніх ресурсів, дистанційної форми здобуття освіти тощо;
- ✓ взаємодія всіх учасників та учасниць освітнього процесу: адміністрації, педагогічного колективу, здобувачів освіти, їхніх батьків (осіб, які їх замінюють), соціальних партнерів закладу;

- ✓ створення умов для мережевої взаємодії з іншими установами, спрямованої на розв'язання актуальних питань організації освітнього процесу, надання можливості відвідувачам сайту поставити питання й отримати на них відповіді тощо;
- ✓ стимулювання творчої активності педагогічних, науково-педагогічних працівників та працівниць і здобувачів та здобувачок освіти;
- ✓ обмін педагогічним досвідом;
- ✓ висвітлення досягнень закладу освіти, результатів участі педагогічного колективу та/або здобувачів та здобувачок освіти в інноваційній, дослідно-експериментальній діяльності;
- ✓ розвиток інтересу учнів до дослідницької та інноваційної діяльності, зокрема із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Сайт закладу освіти є базою для створення єдиного інформаційно-освітнього середовища, тому, відповідно до ст. 30 Закону України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р. його змістове наповнення повинно бути максимально інформативним, містити уніфіковані дані, забезпечувати відкритий доступ до такої інформації та документів:

- ✓ статут закладу освіти;
- ✓ ліцензії на провадження освітньої діяльності;
- ✓ структура та органи управління закладу освіти;
- ✓ кадровий склад закладу освіти згідно з ліцензійними умовами;
- ✓ територія обслуговування, закріплена за закладом освіти його засновником;
- ✓ ліцензований обсяг та фактична кількість осіб, які навчаються у закладі освіти;
- ✓ мова (мови) освітнього процесу;
- ✓ наявність вакантних посад, порядок і умови проведення конкурсу на їх заміщення (у разі його проведення);
- ✓ матеріально-технічне забезпечення закладу освіти (згідно з ліцензійними умовами);

- ✓ результати моніторингу якості освіти;
- ✓ річний звіт про діяльність закладу освіти;
- ✓ правила прийому до закладу освіти;
- ✓ умови доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами;
- ✓ перелік додаткових освітніх та інших послуг, їх вартість, порядок надання та оплати;
- ✓ правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти;
- ✓ план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;
- ✓ порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;
- ✓ порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);
- ✓ інша інформація, що оприлюднюється за рішенням закладу освіти або на вимогу законодавства.

Заклади освіти, що отримують публічні кошти, та їх засновники зобов'язані оприлюднювати на своїх веб-сайтах кошторис і фінансовий звіт про надходження та використання всіх отриманих коштів, інформацію про перелік товарів, робіт і послуг, отриманих як благодійна допомога, із зазначенням їх вартості, а також про кошти, отримані з інших джерел, не заборонених законодавством. Також, перелік додаткової інформації, обов'язкової для оприлюднення закладами освіти, може визначатися спеціальними законами [Про освіту].

Таким чином, персональний сайт закладу загальної середньої освіти є головною складовою інформаційно-освітнього середовища ЗЗСО, інструментом підвищення якості освіти, засобом формування інформаційно-комунікативної культури учасників освітнього і виховного процесів. Розробка ефективної моделі сайту дозволить учителям-тьюторам презентувати власний педагогічний досвід, набути навичок щодо створення сайту, підвищити рівень ІКТ-компетентності.

Кожна форма навчання за допомоги інформаційно-комунікаційних технологій пройшла дуже довгий шлях власного розвитку, який розпочали друковані ЗМІ та освітні телевізійні програми, закінчуючи інтерактивними навчально-методичними комплексами, які використовують навчальні заклади світу. Серед перших форм дистанційної роботи можна назвати заочні навчальні курси, які виникли в країнах Європи та проіснували до середини минулого сторіччя, коли популярними стали навчальні теле- та радіокурси.

Свою популярність, на теперішній час довели такі засоби комунікації з використанням персонального комп'ютера, як електронна пошта (E-mail), блоги, влоги, хмарні технології, соціальні мережі та месенджери.

Дистанційне навчання займає в сучасній освітній системі міцні позиції, органічно доповнюючи аудиторне навчання та різноманітні очні тренінги та курси. Одна з найактуальніших переваг дистанційного навчання – це можливість організувати освітній процес на тимчасово непідконтрольних територіях та забезпечення реалізації права громадян України з обмеженими можливостями на здобуття освіти, саме через це електронне навчання активно використовується як у закладах освіти, так і на різноманітних підприємствах.

Проте, процес організації дистанційного навчання на базі інформаційно-освітнього середовища ЗЗСО наразі має певні недоліки, про що свідчить загострення ситуації, яке відбулося на початку 2020 року у зв'язку з пандемією коронавірусу COVID-19. З початку карантину не було чітких управлінських рішень на державному рівні, обов'язкових для виконання всіма учасниками навчально-виховного процесу, переважна більшість постанов МОН мала рекомендаційний характер, не було чітко встановлено характер та обсяги відповідальності посадових осіб, що викликало безліч дискусій стосовно того, чи можна вважати таке навчання дистанційним, яке місце в ньому посідає вчитель, та де полягає розмежування зон відповідальності батьків, учнів та адміністрації школи.

Ми вважаємо, що така ситуація була б неможливою, за умови функціонування на базі сайту закладу загальної середньої освіти ефективного інформаційно-освітнього середовища, яке відповідно до ст. 30 Закону України “Про освіту” № 2145-VIII від 05.09.2017 р. мало б максимально інформативне змістове наповнення, містило уніфіковані дані, забезпечувало відкритий доступ до інформації та документів, містило в собі єдину для всього навчального закладу платформу для роботи, створені за єдиним зразком навчальні курси, інструменти для синхронної та асинхронної комунікації.

За результатами контент-аналізу сайтів опорних шкіл, який мав на меті отримати статистичні дані про наявність сайтів в опорних школах, проаналізувати їх змістове наповнення; сформулювати рекомендації щодо заходів, спрямованих на покращення інформаційної політики та популяризації опорних навчальних закладів тільки 60% закладів мають власні сайти, більшість з яких створено за формальним підходом.